

„Lost in Yaoiland”

Antropológiai vizsgálatok egy internetes rajongói közösségről

A tanulmányban egy speciális érdeklődési kör alapján csoportosuló, körülbelül kétszáz fős fórumközösség életének antropológiai szempontú leírásával foglalkozom. A közösség érdeklődésének tárgya a japán rajzfilmek – *animék* – és a japán képregények – *mangák* – egy speciális alműfaja, a *yaoi*, mely férfiak közti homoszexuális kapcsolatokat ábrázol. A tanulmány arra keres választ, hogy egy rajongói közösségben a rajongás témája miként határozza meg a közösség működését, szerveződését, milyen hasonlóságokat, eltéréseket lehet megállapítani ennek függvényében az eddigi, interneten végzett közösségkutatások eredményeihez viszonyítva, és hogyan szerveződik egy közösség a virtuális térben. Másrészt a közösség tagjainak rajongását mint kultuszjelenséget mutatom be, ezzel próbálva egy lehetséges magyarázatot adni a téma iránti rajongásra. A rajongók körében ugyanis erős, már-már áhítatos tisztelet alakult ki nemcsak a műfaj, hanem egyes rajongói alkotások, alkotók és a közösség iránt is.

Az internet egyre könnyebb hozzáférhetősége és egyre szélesebb körben való elterjedése mind nagyobb rétegeknek nyújt lehetőséget arra, hogy speciális érdeklődésüket ezen keresztül elégíthessék ki, valamint hasonló érdeklődésű emberekkel teremthessenek kapcsolatot. Az internetfelhasználók köre mára már semmiképp sem tekinthető egységes csoportnak. Hazánk kezdetben egységesnek induló, mára legnagyobb internetes közösségei, mint például az Index vagy az Origo fórumai napjainkra egy-egy kisebb témára vagy témacsoportra szakosodott részközösségeknek működési keretet nyújtó gyűjtőhelyként értelmezhetők. Az ilyen nagyobb fórumok keretein belül működő, specializált érdeklődési kör, téma köré csoportosuló kisebb közösségek mellett egyre gyakoribb, és az internet széles körű elterjedése és egyre olcsóbbá válása miatt könnyebben is adódik rá lehetőség, hogy kisebb társaságok, önálló személyek is megalkothassák saját érdeklődési körüknek megfelelő önálló rajongói honlapjaikat, fórumaikat, melyek köré aztán a hasonló érdeklődésű emberekből akár fórumközösségek is kovácsolódhatnak. Az általam vizsgált fórum is egy hasonló, pár fős baráti kör kezdeményezésére alakult honlap köré csoportosul.

Rövid áttekintés a *manga* és *anime* szubkultúráról és a *yaoi* műfajáról

Ahhoz, hogy a későbbiekben a vizsgált fórumközösség értelmezéséhez megfelelő alappal rendelkezünk, mindenképpen szükségesnek tartom, hogy elsőként rövid áttekintést adjak a *manga* és az *anime*, ezen belül pedig a *yaoi* műfajáról, valamint a hozzájuk kapcsolódó szubkultúráról.

A *manga* a képregény japán nyelvű általános elnevezése. A közhiedelemben új dologként él, pedig több évszázados múltra tekint vissza. A *manga* szó első megjelenése a híres fametszetkészítő, Hokusai Katsushika (1760–1849) nevéhez fűződik. Ő tanulmányozta és alkalmazta elsőként a nyugati kultúráktól megismert perspektivikus ábrázolás szabályait, és közel negyvenezer festményt, metszetet és rajzot hagyott hátra. 1814-ben *Hokusai Manga* néven közreadott egy tizenöt kötetes sorozatot, melyben karikatúráit, vázlatait, festményterveit s egyéb rajzait gyűjtötte össze. Ez volt az első eset, amikor leírták a *manga kandzsi* kombinációt (kínai eredetű japán írásjel), melynek jelentése: 'önkéntelen/bolondos/szórakozott képek/rajzok, firkák'. Erre a kötetre még jellemző volt az összefüggő történet szerűség, s jellemzően szöveg nélkül készült, a *manga* szó azonban bekerült a köztudatba. A megnevezést később aztán átvették azok a napilapok és magazinok, amelyek az első, többnyire amerikai karikatúrákat és képregényeket jelentették meg. Az amerikai minta hamarosan meghozta japán követőit is, és megjelent a japán képregény, azaz helyi nevén a *manga* (Oroszlány 2004). Ez azonban nem az amerikai képregények puszta másolását jelentette, inkább az amerikai minta keverését valami speciálisan japánnal, amiből egyedülálló ötvözetet hoztak létre. A mangahősök kuriózuma, hogy bár nagyon is japán narratíváról van szó, az alakok általában nem ázsiai fiziognómiájúak, hanem kifejezetten euroamerikai karakterjegyeket hordoznak (Vágvolgyi 2000:106–107).

Az *anime* a rajzfilm általános elnevezése Japánban, a szigetországon kívül viszont kifejezetten a japán rajzfilmet értik rajta. A japán animáció rajzstílusa a japán képregényművészetből vezethető le. A második világháború után, az akkor meglehetősen zaklatott lelkiállapotú Japánban alakult ki. Emiatt is gyakori jellemzője a sötét jövőkép. Az évtizedek folyamán a mangának rengeteg különböző irányzata, műfaja született, melyeknek különböző korosztályú és eltérő nemű a célközönsége, s ugyanez elmondható az animéről is.

A *manga* és az *anime* egyik alműfaja a *yaoi*, mely kifejezés a nemzetközi használatban homoszexuális tartalmat, tehát férfi-férfi kapcsolatot jelent *manga* és *anime* műfajoknál. Az 1970-es években jelent meg az első, konkrétan a férfi-férfi kapcsolatot központi témaként bemutató önálló *manga*. Takemiya Keiko *Kaze to Ki no Uta (A szél és a fák dala)* című műve akkor még a *shoujo mangák* merészebb témáin belül jelent meg. A *shoujo mangák* lányoknak szánt alkotások. Közös jellemzőjük főként abban ragadható meg, hogy a szereplők érzelmeit, belső világát és a karakterfejlődést állítják előtérbe. A *manga* a *mangaka*, azaz a mangarajzoló elmondása szerint kísérleti próbálkozás volt. Célja az volt, hogy a párkapcsolatok olyan kérdéseivel és oldalaival is foglalkozhasson, ami abban a korban a férfiak és

a nők státuskülönbsége miatt a különböző neműek kapcsolatain belül elképzelhetetlen volt. Az 1980-as években a yoinak a *doujinshi* műfajában való terjedése volt a legjelentősebb. Ezek amatőr mangarajzolók által, más művek szereplőinek felhasználásával készített alkotások voltak, főként mangák, de lehetnek novellák, regények is. A kiadás saját költségen valósult meg. Az 1990-es évekre tehető a fordulat, melyet „yaoi boom” néven említenek. Érdemes a yaoiról megemlíteni, hogy a műfajt képviselő mangákak javarészt nők, s célközönségük is a fiatal és felnőtt női korosztályból kerül ki (Jones 2005). A manga – és különösen igaz ez a yaoi mangákra – Japánon kívüli elterjedéséről elmondható, hogy mind az USA-ban, mind Európában a hivatalos mangakiadás mellett még mindig főként az interneten keresztüli terjedés jellemző. Rajongói közösségek alakulnak a mangák nonprofit fordítására, az animék feliratozására. Ez a folyamat hazánkban is megfigyelhető, folyamatosan alakulnak különböző fordítócsoportok. Ők beszkenelik az adott képregényt, képszerkesztő programokkal eltávolítják az eredeti szöveget, és helyébe az adott nyelvre lefordított szövegrészt illesztik. Ennek a tevékenységnek az általam vizsgált fórumközösség életében is nagyon fontos szerepe van.

Az európai vagy észak-amerikai gondolkodáshoz viszonyítva Japánban az animáció és a manga státusa meglehetősen eltérő. A japánok többre tartják az animációs filmeket, jóval nagyobb a presztízsük, mint a nyugati világban. Az animációnak, de elsősorban a mangának egészen más a japán kultúrában elfoglalt helye, mint nyugaton a rajzfilmeknek és a képregényeknek. A különbség a kiadást övező üzleti ág méreteiből is jól látható. A mangák Japánban az eladott könyvek egyharmadát teszik ki (Vágvölgyi 2000:106). Ennek fényében nem meglepő, hogy a rajzolók státusa is egészen más Japánban, mint bárhol másutt a világon. Óriási tisztelet övezi őket.

Ezzel szemben a nyugati világ közfelfogásában még mindig inkább csak sztereotípiák élnek a képregényekről és a rajzfilmekről. Az egyik ilyen szerint a képregény és a rajzfilm mind gyerekeknek való műfaj, és aki felnőtt létére mégis ilyeneket olvas és néz, az szintén gyerekes (Dunai 2007). Egy más vélemény szerint az animék mind erőszakos, agresszív és sok szexualitást felvonultató alkotások, amelyek károsan hatnak a gyermeki fejlődésre, ezért vetítésük betiltandó. Ennek hátterében szintén az a nézet húzódik meg, hogy nyugaton a rajzolt médiaterméseket gyermekműfajoknak tartják, ami gyermekeknek való tartalmat kell közvetíten. Mindezek mellett a képregény műfajáról általánosságban is elmondható, hogy sokan alacsonyrendű ponyvairodalomnak tekintik (Dunai 2007).

Hasonlóan a képregényekhez és a rajzfilmekhez, a homoszexualitáshoz való hozzáállásban is eltérések mutatkoznak. Bár ugyanúgy, ahogy nyugaton, Japánban is a kényes témák közé tartozik, amely gyakran szóba kerül a médiában, és természetesen a társadalom nagy része ott sem tartja pozitív vagy követendő példának, viszont olyan szinten üldözött, bűnös dolog sem volt soha, mint például Európában. A nyugati kultúrát meghatározó kereszténység szemében maga a szexualitás is csak házasságban, az utódok nemzése érdekében megengedhető, az Isten és a természet ellen valóként aposztrofált homoszexualitás pedig egyértelműen a halálos bűnök közé tartozott. Japánban azonban más volt a helyzet. A szexualitás és a vele kapcsolatos dolgok nem estek vallási tilalom alá, és bár a 17. századtól

törvény tiltotta a szamurájok közötti ilyen jellegű viszonyokat, az ennek ellenére létezett, és hallgatólagosan elfogadott volt. De hogy került be ez a téma a női médiába?

Érdekes módon a yaoi mangáknak, az animéknek vagy az ilyen jellegű írásoknak általában nem céljuk, hogy meleg férfiakat vagy akár valódi férfiakat ábrázoljanak a karakterek. Olyannak mutatják be őket, amilyenek a nők látni akarják a férfiakat. A szereplők nem valósak, teljesen a női fantázia szüleményei (McLelland 2000). Maguk a japán női olvasók is beismerik, hogy valamilyen oknál fogva a műfaj azért született meg, mert ők maguk elégedetlenek a férfiakkal és a nekik szánt szerepekkel. Egy japán nő nyilatkozata szerint ez az egyetlen hely és lehetőség arra, hogy láthassák, miként viselkedhetne egy férfi egy egyenrangú partnerrel, akit szeret, márpedig ők is épp ilyesmire vágnak (McLelland 2000). Vágyuk pedig az, hogy kifejezhessék, és társuk is kifejezze érzelmeit, amit azonban egy átlagos japán házasságban a nők többsége nem kap meg. Épp ezért nem meglepő a japán nők körében végzett reprezentatív felmérés eredménye sem, miszerint ezen nők között vannak olyanok, akik ideális társukat inkább egy homoszexuális férfiban látják, és ilyenre is vágnának, még ha le is kellene mondaniuk a szexualitásról (McLelland 2000).

Fontos kiemelni tehát még egyszer, hogy a homoszexualitás Japánban sem számít általánosan elfogadottnak, viszont sokkal mélyebben él a kultúrában, és bár nem tartják követendőnek, de olyan módon elítélendőnek sem, mint nyugaton. A yaoi műfaja pedig – ami ott is a populáris kultúrához tartozik – a manga bármely más műfajához hasonlóan nem kelt általános megbotránkozást. Elfogadottabb a yaoi-rajongói szubkultúra és az, ha valaki ilyen jellegű műveket olvas, illetve ilyen animéket néz. Így talán már érthető, hogy miért lett Japánban rövid idő alatt a női olvasók körében ilyen kedvelt és rajongott a yaoi műfaja, de mi a helyzet ma Magyarországon? A tanulmány következő részében antropológiai elemzés keretében bemutatom a magyarországi viszonylatban egyik legjelentősebb internetes yaoi-rajongói csoportosulást.

Egy internetes szubkultúra antropológiai vizsgálata

A tanulmány ezen része a közösségben végzett „együttéléses” terepmunkán alapul, az interneten viszont egy egészen speciális tereppel kellett szembenéznem. Közel két éve vagyok tagja a fórumközösségnek, és követem figyelemmel az életüket. Maga a közösség nagyon hamar befogadott, ami talán a szoros rokoni kapcsolatnak is köszönhető volt, hiszen nővérem a fórum egyik alapító tagja. Antropológusi szerepemet is hamar elfogadták, beilleszkedésem gyorsan és problémamentesen lezajlott. A fórum amúgy is nagy örömmel fogadta a hírt, hogy szeretnék róluk írni, amihez – miután ez nyilvánvalóvá vált – minden lehetséges segítséget megkaptam, még egy külön fórumtopikot is létrehozta *Szardoli a Sóhajomról* címmel, mondván, hogy ha bármire kíváncsi vagyok, ott kérdezhetek, és kérhetek segítséget. Kutatásom során a részt vevő megfigyelés mellett interjúkat készítettem, többek közt a *site adminnal*, Ayasével, aki az oldal tulajdonosa és adminisztrátora, az oldal másik két tulajdonosával, Vikkel és

Aritával, a fórum moderátoraival és több más taggal. Dolgozatomban az interjúrészek mellett a fórum hozzászólásaiból is közlök részleteket.

Az internetes közösségekkel kapcsolatban a személyes ismeretségeken alapuló közösségekhez képest több fogalom is új megvilágításba kerülhet. Ilyen például a lokálitás fogalma, melynek korábbi kontextusa (amely elsősorban a térben és a földrajzi határokon gondolkodott) alapvetően megváltozott a virtuális közösségek megjelenésével. Ezen csoportok által lehetővé vált az ön- és a közösségi reprezentáció egy újszerű formája, melynek segítségével a világ különböző pontjain vagy akár földrészein élő személyek kapcsolatba kerülhetnek egymással, és közösséget is alkothatnak. Ugyanez igaz az identitás fogalmára: az internetes fórumokon, chateken bárki kialakíthat magának egy, a valós személyiségétől akár teljesen eltérő identitást. Értem ezen, hogy az ember az interneten letagadhatja saját nemét, korát, foglalkozását, anyagi helyzetét, de akár a fizikai paramétereit is, s ezáltal egy teljesen új személyiséget alakíthat ki magának. Ez pedig felveti az off-line és on-line személyiség kérdését (Gelléri 2000). Az on-line és off-line fogalmával kapcsolatban fontos még megemlíteni, hogy az internet nem a mindennapi világtól elkülönülten létezik, hanem beleágyazódik abba, így ezek oda-vissza hatással bírnak egymásra, ezért az interneten alakult csoportok kutatása során nem lehet megfélekezni a közösség off-line életének és az egyéb csoportokhoz fűződő viszonyainak vizsgálatáról sem (Wilson–Peterson 2002:456). Éppen ezért nem ajánlatos a közösségeket on-line vagy off-line létük szerint megkülönböztetni.

Az általam vizsgált fórum jelenleg 236 tagot számlál, viszont ezek harmada passzív, a fórumot csak olvasó tag. A fórum nem nyílt, a tizennyolc éves korhatár miatt az olvasásához is regisztráció szükséges, de ismeretes az internet teljes kijátszhatósága ezen a téren. Az aktív tagok nőik, hisz mint már korábban írtam, ez női műfaj, nőktől nőknek. Korban főként a húsz–harminc éves generáció képviselteti magát. Nagyrészt értelmiségi pályán dolgozók vagy egyetemisták. Családi állapotukat tekintve az egyedülállótól a férjezett, gyerekes anyukáig sok típus előfordul.

A *Yaoi.hu* (<http://yaoi.hu>) fóruma több különböző yaoi témájú oldal közös fórumközössége, melyek közös tárhellyel rendelkeznek. Az elsőként alakult honlap egy yaoi témájú fanfictioneket és saját yaoiírásokat tartalmazó oldal, a Sóhajom. A fanfictionekben vagy más szóval rajongói továbbírásokban a rajongók a kedvenc történeteiket folytatják regény vagy novella formájában. Nem sokkal a kezdetek után csatlakozott egy mangafordításokat készítő oldal, a Vik vezette Club Shion, végül pedig egy információs site magáról a műfajról, az Arita vezette Yaoiarts.

A közösség esetében fontos kiemelni azt is, hogy nem egyszerű rajongói csoportosulásról van jelen esetben szó. Az oldalakon a tagok különféle tevékenységeket végeznek, mint például a mangafordítás, fanfictionírás vagy az ismertetőik készítése, és ezekkel a tevékenységeikkel igyekeznek pótolni és elérhetővé tenni saját maguk számára azokat a tartalmakat, melyek egy átlagos japán olvasó számára bármelyik hanglemez-, illetve könyvesboltban elérhetők.

Rheingold megállapításai óta elmondható, hogy általában egy internetes közösségben a tagok körülbelül egyötöde járul hozzá valamilyen módon a közösségi javakhoz (Rheingold 1994:310). Érdekessége a Sóhajom közösségének ehhez képest, hogy itt ez az arány magasabb: a tagok körülbelül harminc százalékáról elmondható, hogy va-

lamilyen munkával, alkotással megpróbálnak ezekhez a javakhoz hozzájárulni. Emellett pedig a csoport a rajongói közösségeken túlmutatva egy alkotói közösség irányába mozdul el. Egyre többen kezdenek maguk is fanfictionírásba, mangafordításba, -rajzolásba, képszerkesztő programokkal különböző háttérképek, *avatárok* (a fórumokon az egyes fórumozók neve mellett megjelenő kép) készítésébe.

A fórumközösség egyrészt úgynevezett *text-based reality*ként határozható meg, ezen belül pedig *fórum típusú közösség*. A *text-based reality*, azaz a 'szöveg alapú valóság' azokat a programokat és közösségeket jelöli, amelyeket az interneten futó szöveges anyagok kapcsolnak össze. Idesorolhatók a csevegőprogramok vagy chatek és a fórumok. A fórumok a chatek mellett a legelterjedtebb hálózati kommunikációs csoporttípusok. Legfőbb különbségük a chatekkel szemben az, hogy a megjelenő állományok (a beírt szövegek mellett bizonyos fórumok esetén képek is) fennmaradnak bárki által visszakereshető formában, így a leírtak beleépülnek a közösség virtuális életébe. A fórumalapon működő közösség tehát a saját történelmét írja, és a tagok számára korlátlan mértékben hozzáférhető kollektív emlékezetet teremt (Gelléri 2001:278). Ezt az emlékezetet a moderáció (cenzúra) formálhatja. Ez lehet egy vagy több hozzászólás, de akár egy egész vita törlése is a moderátorok által. Szélsőséges esetekben egy egész személyiség törlése, mikor az adott felhasználónevet a moderátorok megszüntetik, esetleg a számítógépes kapcsolat letiltása, mikor egy adott gépről az oldal többé nem lesz elérhető. A vizsgált közösség életében ilyen esetekre még nem volt példa. Teljes hozzászólás törlése is csak egyszer fordult elő, a hozzászólás alpári hangvétele miatt. Emellett beszélni kell még az önmoderációról. A fórumon a fórumtagok saját hozzászólásaikat korlátlanul javíthatják, vagy teljesen törölhetik is.

Mindamellett, hogy a közösséget *text-based reality*ként határoztam meg, fontos megjegyezni, hogy ez a meghatározás jelentős kiegészítésre szorul. A fórum ugyanis nem szimplán szövegalapú valóság. A közösség tagjainak fontos, hogy ne csak egy virtuális felületen találkozzanak, hanem a *real life*-ban (rövidítve IRL, jelentése: 'való élet') is legyen lehetőségük egymás megismerésére. Ezt a célt szolgálják a negyedévente megrendezésre kerülő fórumtalálkozók, és akiknek ezenfelül van rá lehetőségük, még gyakrabban összejönnek. A fórumtalálkozó nem zárt rendezvény, nem csak a fórumtagok számára látogatható, bárki viheti ismerőseit, barátait. Így szinte minden találkozón jelen van pár olyan személy, akiket a fórumon csak „plusz egy főnek” neveznek, és nem regisztrált tagok. Közülük egyesek később aztán a fórumot is látogatni kezdik, és aktív fórumtaggá lépnek elő. Van olyan tag is, aki egy éven keresztül minden találkozón jelen volt, de a fórumon ez alatt az idő alatt egyszer sem írt, és nem is regisztrált. Mára a személyes találkozók olyannyira fontossá váltak a tagság életében, hogy elmondható, hogy a valóban fontos dolgok már nem is a virtuális térben történnek. Az internetet szinte csak kommunikációs csatornának tekinthetjük, ami szükséges a földrajzi távolságok áthidalásához a mindennapi kapcsolattartásban.

Az internettel kapcsolatban máig nagy kérdés, hogy létrejöhet-e valódi csoportkohézió egy számítógép közvetítette környezetben. Sok internetes fórum múltó és törékeny természete ellenére vannak arra utaló adatok, hogy az összetartozás nagyon erős érzése rendszeresen megjelenik a világhálón, bár az még máig sem teljesen világos, hogy miért alakul ki az valakiben, és a másban miért nem (Wallace 2002:81). Azt hiszem, mivel jelen esetben egy rajongói csoportról van szó, nem kérdéses, hogy az

őket összetartó fő tényező a közös érdeklődési kör. Ugyanakkor az is elmondható, hogy a tagoknak nem csupán a hobbi, hanem egy idő után maga a közösség mint baráti társaság is egyre fontosabbá válik. Ahhoz, hogy a rajongás tárgya iránt az érdeklődés tartósan fennmaradjon, több fórumtag is fontosnak tartja a közösség összetartó erejét. Tehát érdekes kettősség figyelhető meg a tekintetben, hogy egyrészt nagyon fontos összetartó erő – főként kezdetben – maga a hobbi, majd ennek megtartásában később a közösség játszik döntő szerepet.

A yaoi műfaja az anime és manga szubkultúrán belül is szűk területnek számít Magyarországon. Aki az anime és a manga világával alaposan megismerkedik, előbbutóbb erről a műfajról is tudomást szerez, de a többségi társadalom számára ez teljesen ismeretlen. Mégis feltételezhető, hogy mivel mind az anime és a manga műfaja, mind a homoszexualitás már önmagában is meglehetősen negatív megítélés alá esik, a kettő együtt sem lenne igazán népszerű, feltehetően még a nők jelentős hányadának körében sem. A fórumon belül készült egy közvélemény-kutatás arról, hogy mennyire merik felvállalni a tagok ez irányú érdeklődésüket. A válaszolók tizenöt százalékáról kiderült, hogy csak titokban mer yaoi mangát olvasni, animét nézni, és még a családja előtt sem beszél a témáról, vagy csak egyes hozzátartozók tudnak róla. Ennek okai persze egyénekenként nagyon változók lehetnek. A fórumtagok nagy része, hatvankét százaléka a „mikor hogy” álláspontot képviseli, a helyzettől teszi függővé, hogy ezt az érdeklődést felvállalja-e, és ha igen, ki előtt, és huszonkét százalék azoknak az aránya, akiknek meg sem fordul a fejükben, hogy ezt titkolniuk kellene, és bármilyen közösségben szívesen beszélnek hobbijukról. Az is megfigyelhető a fórumon, hogy a rajongók – függetlenül a felvállalás mértékétől – a személyes környezetükben szinte senkivel nem tudnak erről a témáról beszélgetni. Véleményem szerint épp ezért a közös érdeklődés az ő esetükben talán még fontosabb összetartó tényező lehet, mint egy olyan hobbi vagy szórakozás esetében, amelyet az egyén a való életében is könnyen meg tud élni. Például ha valakinek az autóverseny a hobija, minden bizonnyal könnyebben talál olyan embereket a környezetében, akiket ez szintén érdekel, és nincs „rászorulva” arra, hogy az interneten keressen társakat érdeklődéséhez.

A közösség összetartozásában fontos szerepet játszik még a rajongói attitűdök milyensége. A csoport a tagjaival szemben elvárásként jeleníti meg a témában való jártasságot és a megfelelő viselkedést mind a valós, mind a virtuális térben. Mindezből adódik, hogy még az anime és manga szubkultúrán belül is meglehetősen negatívan értékelt műfajról van szó. Főként férfiak és fiúk köréből kikerülő mangarajongók blogjain gyakran találkozunk a yaoi műfaját és rajongóit kritizáló, szidalmazó írásokkal, és nagyon sok negatív sztereotípiát él a yaoirajongókkal kapcsolatban is. Ennek egy része, főként ami a rajongókat érinti, jogos kritika. A yaoi iránt az egyre fiatalabb generációk tagjai is érdeklődnek, akik nyilvános animés rendezvényeken és internetes fórumokon gyakran nagyon kulturálatlan viselkedést tanúsítanak. Így kialakult az az általános vélekedés, hogy a yaoi rajongói fiatal, buta, viselkedni nem tudó lányok, akik azzal sincsenek tisztában, hogy mi iránt is érdeklődnek valójában. Ezért a vizsgált közösség tagjai kifejezetten fontosnak tartják, hogy elkülönítsék magukat ezektől a rajongói csoportoktól, és amennyiben lehetőségük nyílik rá, megmutassák, hogy a yaoi iránt felnőtt, kulturált nők is érdeklődhetnek. Természetesen gyakran ők is nagy vehemenciával képesek rajongani kedvenceikért, de fontosnak tartják, hogy

ezt akkor és úgy tegyék, amikor ezzel mást nem zavarnak, és ami elfogadott viselkedés egy zártkörű fórumtalálkozón, az nyilvános rendezvényen elítélendő lehet. Ez a hozzáállás és ennek erőteljes hangsúlyozása azonban oda vezetett, hogy a yaoirajongói szubkultúrán belül a vizsgált közösséget sokan „nagyképű és sznob bandának” tartják, melynek tagjai számára csak az és úgy jó, amit ők csinálnak. Mindez azért probléma, mert így a hazai szubkultúra megosztottá vált, ami a külső szemlélők előtt szintén rossz fényt vethet rá. Nincs vagy minimális az együttműködés más fórumközösségekkel, és a közösség tagjainak egy másik fórumra írva gyakran kell kezdetben bizalmatlansággal szembenéznie. A fórumon is lassan csökken a regisztrációhoz viszonyítva az aktívvá váló tagok száma. Ezek a folyamatok a jövőben érdekes kutatási kérdéseket vethetnek fel.

Miért éppen a yaoi? A rajongás kultuszirányú megközelítése

A tanulmányban korábban már írtam arról, hogy a japán nők számára miért fontos a yaoi, milyen szerepet játszik az életükben. De mi a helyzet Magyarországon? Milyen okai lehetnek, hogy egy nő ma Magyarországon épp ezt választja? Egyrészt a rajongókat vonzzák a romantikus elbeszélések, viszont sokuknak a heteroszexuális történetek már nem hordoztak semmiféle izgalmat. Egyesek számára pedig a tabujelleg tette a műfajt érdekessé. Mindez azonban csak a dolgok egyik oldala. Mélyebbre nézve látható, hogy sokak életében a yaoirajongás valamiféle hiánypótló szerepet tölt be. Változatosak az okok, hogy kinél épp milyen hiányt pótol ez a tevékenység, de az interjúk során többen is használták ezt a kifejezést a yaoi életükben betöltött funkciójára.

„Nyílt titok a családban, hogy mióta az eszem tudom, fiú akarok lenni. Ötéves koromig állva pisiltem, mert abban reménykedtem, majd akkor nekem is »kinő«. A férfitest iránti rajongásom ebből a nézőpontból nézve kisgyerekkorom óta megvan, nem hagyott alább, sőt. Bizonyos szempontból orvosi eset vagyok. A yaoi számomra megtestesíti és idealizálja az elérhetetlen életet. Hogy férfiként férfit szerethessem... Azt hiszem, az egész életem erről szól.” (Ark)

„A velem való foglalkozás, kutatás azt az intellektuális igényt pótolja, amit az egyetem nem adott meg. Ott valahogy... nem tudom, de nem tudott igazán érdekelni, amit tanultunk, egyáltalán nem fogott meg, és a szakdogatémáim sem érdekelték... és rájöttem, hogy hiszen ezzel is foglalkozhatok, úgy mintha a szakdolim lenne.” (Arita)

„Segít elviselni a szürke hétköznapiakat. És fontos szerepe van abban, hogy ne érezzem magam egyedül, mert van egy biztos csoport, akikkel közös hobbi révén összeköt... Annyiban pedig menekülésirodalom, hogy azért vágyom én is harmonikus társkapcsolatra, de amíg ebben nem élhetek, addig legalább olvasni szeretnék róla.” (Airisu)

Elmondható tehát, hogy a téma iránti érdeklődésre a magánéletből fakadó különböző hiányok – például a párkapcsolat, a kielégítő szexuális kapcsolat vagy az intellektuális elfoglaltság hiánya – magyarázatot adnak, de ez még mindig nem világítja meg eléggé annak a viszonyoknak a mibenlétét, mely a rajongókat rajongásuk tárgyához fűzi.

Ahogy sikerült egyre jobban beilleszkednem a közösségbe, észrevettem, hogy a közösség tagjainak rajongása egy más aspektusból is értelmezhető. Megfigyeltem, hogy egyes viszonyulási motívumok magához a közösséghez, a hobbi tárgyához, bizonyos

mangákhoz, illetve a közösség vezetőjének írásaihoz s egyes esetekben a személyiségéhez is kultuszként értelmezhetők. A következőkben annak vizsgálatával foglalkozom, hogy miképpen értelmezhető a tagok yaoi iránti rajongása mint kultuszjelenség.

A mai közgondolkodásban erősen tartja magát az a nézet, hogy a modern társadalom szekularizált, és ez hosszú, visszafordíthatatlan fejlődés eredménye. Ugyanakkor az elmúlt évtizedben megjelentek a vallás valamilyen újjászületéséről szóló elemzések is. Ezek a szent visszatéréséről szóló elméletek nem statisztikákra támaszkodnak, hanem a vallás új formáinak megjelenésére vagy a régiéek megelevenedésére. Úgy tűnik, a vallás több ponton visszatér a társadalmi és személyes életbe, de ez a visszatérés gyakran nem a hagyományos vallásokat és egyházakat erősíti, sőt konkurenciát jelent számukra (Molnár 1998:16).

Változatlanul vannak modern, ugyanakkor nagyon vallásos társadalmak, mint az USA, Kanada vagy Korea. Emellett sok új, kis vallási mozgalom keletkezik. A régi nagy-egyházakon belül elkezdnek szaporodni a vallási kisközösségek, a nagyegyházak vételetársaiként pedig terjednek a különböző neoprotesztáns szekták, nem európai eredetű vagy szinkretista új vallási mozgalmak, kvázivallásos szervezetek, s megnőtt a vallási pluralizmus. Egyre inkább általánossá válik a magánzó, „barkácsolt vallásosság”. A vallási karizma, tekintély és szimbólumok ismét fontos politikai tényezővé válnak. Megfordítva pedig úgy tűnik, hogy korábban nem vallási jelenségek is szakralizálódhatnak, például a sztárkultuszban, a nacionalizmusban vagy a sportrajongásban (Tomka 1996:165–166).

Ez a jelenség tapasztalható az általam vizsgált közösségben is a homoszexuális tartalmú képregények iránti rajongásban, melyek körül valóságos kultusz alakult ki. Egyes magyarázatok szerint a kultuszok mögött az ember eredendő szakralitás iránti igényét kereshetjük, melyek a szekularizáció időszakában már nem vagy nemcsak a tényleges vallások által behatárolt terepen jelentkezhetnek, hanem más területeken is, például olyan kvázivallásos viszonyulásokban, melyek bizonyos embereket egy-egy ideológiához, politikushoz vagy művészhez kötnek (Takáts 2003:211).

A fórumközösség esetében ez a kultikus beállítódás egy műfajjal, a műfaj alkotóival és alkotásaival, valamint egyes rajongó-alkotókkal és alkotásaikkal, illetve a rajongói közösséggel kapcsolatban figyelhető meg. A közösség rajongása kiemeli ezt a profán témát a hétköznapi világból, és azt mintegy megneemesítve egyfajta szakrális szférába emeli. Minek a kultuszáról is van szó a vizsgált esetben? A yaoi mangákban, rajongói alkotásokban azt a vágyott férfiképet láthatják a rajongók megelevenedni, amilyenek a korunkban élő nők az ideális társat elképzelik. Egyrészt a férfi rendelkezik mindazokkal a tulajdonságokkal, melyeket általában egy férfinhoz kapcsolunk, minthogy megbízható, erős, magabiztos, határozott, felelősségteljes, és gondoskodik a családjáról, a párjáról. Másrészt viszont képes kimutatni az érzelmeit, kommunikatív, lehet vele beszélgetni, kedves és törődő, s képes arra, hogy igazi lelki társa legyen párjának. Nem feledkezhetünk meg a külsőségekről sem: a modern nő által vágyott férfi ápolt, sportos, vonzó, stílusos, ad magára és a környezetére. Ezt a férfiképet találják meg az olvasók ezekben az alkotásokban. Végigkövethetik azt a folyamatot, ahogy a férfiből érző férfi lesz, illetve bepillantást nyerhetnek kapcsolataikba. Ezek a kapcsolatok nem tökéletesek és problémamentesek, mégis harmonikusak, s mintegy példát mutatnak arra, hogy egymást szerető emberek miként oldják meg a mindennapokban felmerülő

gondokat, s hogy milyen tulajdonságokkal kell rendelkezniük a férfiaknak ahhoz, hogy ezt megtehessek. Ezeknek a harmonikus, szeretetteljes párkapcsolatoknak és a minden viszontagságot legyőző szerelemnek a kultusza figyelhető meg a vizsgált fórumközösségben.

A kultusz mint beállítódás bizonyos szellemi vagy anyagi értékek rajongó, mértéket nem ismerő, mindenkifölötti tisztelete, mint szokásrend szentnek tekintett helyek fölkereséséből, ereklyék gyűjtéséből, szövegek áhítatos gondozásából, szent idők megünnepléséből, szertartásokon való részvételből áll (Dávidházi 2003:110). A kultikus beállítódás a szóhasználatban is megjelenik. Öntudatlanul is hasonló szavakkal írják le érzelmeiket, mintha vallásos témáról lenne szó. A kultuszvizsgálatok analogikus modelljének magyarázatai szerint a nem vallási jellegű kultuszok nyelve és szokásrendje a vallási kultuszok leszármazottja. Az előbbieken is fellelhetjük az utóbbiakra jellemző profán-szagrális dichotómiát, s e kultikus nyelv kvázivallásos viszonyulást termel (Takáts 2003:211). Mindez elmondható a vizsgált közösségről is, bár a mindenkifölötti tisztelet egyes esetekben, főként a közösség vezetőjével kapcsolatban megkérdőjelezhető.

Most térjünk rá egy kicsit a tanulmány címének értelmezésére! A „Lost in Yaoiland” mára mintegy mottóvá vált kifejezése a közösségnek, az információs site adminjának billentyűzetéről terjedt el, s jól szemlélteti azokat a motívumokat, melyek a közösséget rajongásuk tárgyához kötik. *Elveszve Yaoilandben* egy új világ tárul fel az ember előtt, ami más és különböző, mint a hétköznapok, és képes biztonságérzetet adni.

A posztmodern korban az ideológiák kiüresedtek, politikai célokra használt üres szólamokká váltak, a posztmodern ember létállapotára pedig nagyfokú bizonytalanság jellemző. Ennek oka lehet egyrészt az is, hogy az ember eltávolodott a természettől. Idegennek érzi magát a világban, s ma ez sokkal igazabb, mint a történelemben bármikor. A bizonytalanság oka a kor kulturális sajátosságaiban rejlik, és a biztonság hiányából fakad, ezért is fontosak a kiszámítható, racionálisan kontrollálható dolgok. Ilyen például a fogyasztás, melynek fontos lélektani mechanizmusa, hogy a vágyott biztonság illúziójával túlmegy az egyszerű szükségletkielégítés keretein. Ez azonban csak a biztonság ideig-óráig tartó illúzióját képes megadni. A biztonság ugyanis nem ebből fakad, hanem az egyén és a közösség kapcsolatának harmonikus együttlétezéséből (Pikó 2003:35–42). Ezek az emberek pedig *Yaoilandben*, a Sójajom fórumon megtalálták azt a közösséget, ami ezt a biztonságot jelenti, és elkülönítve a hétköznapoktól, megnyitja a létezés új dimenzióit.

„G.: Amúgy hogyan keletkezett, honnan indult ez a kis szállóige, »Lost in Yaoiland«, és mit jelentett számodra?

Arita: Én írtam ki először MSN-re, azóta már jobban közszájon forog. És azóta is használom ezt a kifejezést elég gyakran. Különben egy érzésvilágot fejez ki, ezt most jegyzed valahová!

Amikor először eszembe jutott ez a kifejezés, és először használtam, akkor egy olyan időszakban voltam, amikor nem volt különösebb dolgom. Mondjuk nem volt dohánygyár – mert ez még akkor született, amikor még ott dolgoztam –, és azonkívül csak félállásban dolgoztam, meg a döguncsi szakdogámon nyüglődtem. Péntek-szombat-vasárnap-hétfő-kedd szabad volt gyakran. A párom dolgozott, és én nem csináltam mást, csak yaoiztam napokig, fordítottam, olvastam s a többi. És teljesen el tudtam

merülni a dolgokban. Olyan volt, mint egy utazás egy másik világban, ahol csak kóboroltam, egyre újabb és újabb dolgokat ismertem meg... Egyik hihetetlen felfedezés jött a másik után, és ezeket még meg is tudtam beszélni a többiekkel, akik szintén értették ezt a világot.

G.: És miért érezted, hogy elveszel benne? Mert annyira belemerültél?

Arita: Az elveszés utána jött, amikor szerdán elkezdtem dolgozni. Öt nap yaoizás után a külvilág furának és ismeretlennek hatott, mintha fél lábbal még mindig a másik oldalon lettem volna, és nehezemre esett visszajönni. Egyébként ez a »lost« szó ezért jó ide, mert egy idő után ijesztő – elveszni ijesztő, úgy értem.

Mikor fel kell vened a kapcsolatot a külvilággal és az emberekkel, akik mind mások, mint te.

G.: Ennyire nagy szakadékot éreztél a yaois világ és a való világ közt? Milyen volt az egyik, és milyen volt a másikban lenni?

Arita: Yaoilandben minden kiélezettebb. Minden egyszerűbb, és minden érzés más. Nem mondom, hogy erősebb, csak más. Nem egyszerű Yaoilandben sem lenni, hiszen nagy fájdalmakat él át az ember a kedvenc figuráival – főleg, ha fordít, mert akkor tízszeresen üt minden.

Csak fogod magad, és elmerülsz, elfelejtetted, hogy kint mi van. Itt is vannak gondok, amiket meg kell oldani, és konfliktusok, amiket kezelni kell – főleg, ha site-admin vagy –, de olyan érzésed van, hogy mindez valami jó érdekében történik. Valami szépért, valami olyanért, ami megéri.

G.: Úgy érzi az ember, hogy itt még vannak olyan értékek, amikért érdemes? Vagy hogy érted ezt az utolsó mondatot?

Arita: Igen talán így, értékes. Mi teremtettük – legalábbis a magyar Yaoilandet egy kicsit, egy kicsit benne vagyunk mi is, tudod... A kinti világ... hát az más. Nem mondanám, hogy rossz. Én bírom. Ott is vannak kihívások, amiknek meg kell felelnem. El is boldogulok szerintem elég jól.

G.: Milyen Yaoiland?

Arita: Olyan, ami ad egy kis pluszt a mindennapokhoz, ami feldobja. Yaoilandben kicsit én is újjászülettem. De az elején tényleg nehéz volt elkülöníteni a kettőt. Persze most is tudom, hogy a két világ más, és a férfiak nem olyanok, és nem minden a szerelemről szól. Igen! Ez az! Yaoilandben minden a szerelemről szól, nemcsak a mangák, hanem az is, ahogy ezt csináljuk – a fordítások, az Arts, ott minden szerelem –, a legtisztább szerelem és ihletettség. A világban ez ritka. De ez a legfontosabb, hogy ott minden a szerelemről szól. Elég gáz lenne mondjuk, ha úgy különíteném el a kettőt, hogy szakrális és nem szakrális világ, mert azért én real life is szeretem, amit csinállok, és van igazi társam, akinek nincs, az viszont lehet, hogy így érzi. Szóval ez nem hülyeség, ez a szakrális és nem szakrális világ, bár egy kicsit lehet, hogy beteg elkülönítés.

Én úgy érzem, mindannyiunknak szüksége van egy kicsit rá, hogy elveszen, ha nem Yaoilandben, akkor máshol, hogy valaminek odaadhassuk magunkat száz százalékgig, hogy átélhessünk valami szépet és hihetlent, olyat, amit itt a való világban nem tudunk, hiszen ez a megrontott Arda ugyebár. Ott viszont minden kristálytisza. Legalábbis Yaoiland meséiben. Jó elmerülni és elveszni benne, ha kicsit néha félelmetes is, mert onnan megújulva és megerősödve jöhetünk vissza, ha van elég eszünk hozzá. Kicsit olyan, mint egy, ha nem is gondtalan, de tiszta túlvilág.”

Az idézetből is látszik, hogy Yaoilandet mindenképpen egy más dimenzióban kell elképzelni, elkülönítve, s akár szembe is állítva a való élet színtereivel. Yaoilandet az idézetben Arita a megrontott Arda ellentétéként mutatja be, de mit is jelent ez? Mi az a megrontott Arda, és mi ezzel szemben a rajongás világa? J. R. R. Tolkien világában az Arda párhuzamba állítható a keresztény kultúrkörben a világ bűnbeesés előtti, paradicsomi és bűnbeesés utáni állapotával. A megrontott, bűnös világgal állítja szembe Arita Yaoiland világát, melyben felidéződik és megközelíthetővé válik az édeni, paradicsomi boldogság, tisztaság. Egy olyan világban, amely értékekkel rendelkezik, s amelyben, amelyért igazán érdemes tevékenykedni, amire szükség van, s megkönnyíti a hétköznapiakban való létezését. Ilyen értelemben talán elmondható, hogy egy transzcendens világról van szó, egy olyan valóságról, amelynek megismeréséhez az embernek át kell lépnie köznapi értelemben vett határait, ami az „innen túl” van, ami a határainkon kívül esik (Korpics – P. Szilczl 2007: 17). Mindezt a különböző elnevezések is jól szemléltetik. A hétköznapi világ mint a kinti világ jelenik meg, Yaoiland viszont egy tiszta túlvilághoz hasonlítható. Azt, hogy Yaoiland egy különleges és más világ, nem csak Arita véleménye tükrözi, a közösség más tagjai is így tekintenek rá. Az elnevezések lehetnek különbözőek, kinek Csodaország, kinek más.

Yaoiland mindezek mellett mégsem egyszerűen a menekülésről szól, hanem olyan hely, ahol a látogató felvértezheti magát a mindennapok harcaira, s nem is magányos világ, ahol egyedül kóborol az ember. Yaoilandben ihletettséget is lehet meríteni, és fontos, hogy a rajongók nemcsak passzív jelenlétüként tagjai ennek a világnak, hanem alkotóként is részt vehetnek a megteremtésében.

Arita idézetéből a szerelem kultuszának egy új aspektusa is megfigyelhető. A rajongók nem csak a művek olvasásán keresztül juthatnak közel ezeknek a harmonikus szerelmeknek az átéléséhez. Saját viszonyulásukra Yaoiland világához s magához a közösséghez is ez a jellemző. Bekerülve a közösségbe, és megismerve Yaoilandet egy olyan világba léphetnek, ahol nemcsak a művekre, de az ő rajongásukra is ez az ihletett és tiszta szerelem lesz a jellemző.

A közösségi érzés is kiemelten fontos összetevője ennek a világnak. A rajongás szeretett tárgyát s az átélt érzéseket másokkal is meg lehet beszélni, s ez egy idő után mintegy önmagát generáló folyamatként működik. A tagokat ugyan a yaoi iránti rajongás viszi a közösségbe, később azonban maga a közösség legalább annyira, ha nem fontosabbá válik, mint a rajongás tárgya. Ez a szoros összetartozás a tagok számára nagy jelentőséggel bír, hisz a fandom (közösségi oldal) más fórumaival szemben pozitív értéként lehet felmutatni.

A téma iránti, néha megszállottságnak ható elhivatottság és mély közösségi érzés a kívülállók, barátok, családtagok számára is meglehetősen furcsa lehet. A Sójajom egyik írójának, Viknek a férje épp ezért ragasztotta rájuk a szekta nevet. Az elnevezéssel bizonyos szempontokból ők is egyetértenek, hisz valóban meghatározó szerepe van az életükben ennek a rajongásnak. Sokan nem is úgy gondolnak rá, mint egy hobbi, hanem inkább mint egy hivatásra, de nemcsak a yaoi ennyire fontos az életükben, hanem a fórumon kialakult társaság is. Nemcsak a műfaj és a vele kapcsolatos alkotók és alkotások iránt figyelhető meg a kultikus beállítódás, hanem a közösség felé is.

A közösség különleges, mert különleges emberek alkotják. Több hozzászólásban is megfigyelhető annak a hangoztatása, hogy milyen különleges emberek gyűltek össze

a fórumon. A fórum Csodaország, vagy nevezzük akár Yaoilandnek, azért is lesz különleges hely, mert akik létrehozzák, alkotják, különlegesek. Nem egyszerűen a műfajért rajonganak, nem pusztán a yaoialkotók és -alkotások iránti tiszteletéről, kultuszról van szó, hanem a maguk alkotta közösség kultuszáról is, hogy amit ők együtt mint emberek létrehoznak, az valami más ebben a világban, valami különleges.

Érdekes megfigyelni azt is, hogy milyen nyelvhasználati mód található e mögött. Önmagukat leggyakrabban egyszerű földi halandóként értelmezik, aki valamilyen csoda folytán a közösség részévé válhatott, s mintegy hálát érezhet azért, hogy idetartozhat. Magukat mintegy eltávolítják ettől a folyamattól, a többieket viszont felmagasztalják, s az érdemet, hogy e közösség létrejöhetett, és működik, a rajongótársak hatáskörébe utalják. Fontos szerep jut mindebben a véletlennek vagy a sorsnak is, hogy mindez létrejöhetett az interneten.

Ily módon a közösség radikálisan elkülöníti magát másoktól, ezáltal egyben föléjük is emelkedve. A hasonló rajongói csoportosulásoktól való megkülönböztetés nemcsak a minőségigényben mutatkozó különbségekben jelenik meg tehát, hanem abban is, hogy az itt jelen lévő emberek mint emberek alkotnak olyan közösséget, ami véleményük szerint más, mint a többi, s ők maguk is épp azért jutnak el, és végül maradnak meg ebben a közösségben, mert mint emberek rendelkeznek ezzel a mássággal.

Mik ennek a másságnak az elemei? Milyennek látják a közösség tagjai egymást? Olyannak, akik törődnek másokkal, figyelnek egymásra, és érzékenyek a világ és mások problémáira. Persze ők is emberek, nekik is vannak rossz napjaik, de alapvetően mégis segítőkészek és jóindulatúak, s ami a legfontosabb, hogy rendelkeznek azzal az önzetlenséggel, ami a közösség fennmaradásában nélkülözhetetlen. Összességében egy olyan általános, pozitív emberkép jelenik meg, amit a mai rohanó világból hiányolnak.

A közösségnek ez a kultusza a későbbiekben még inkább megerősítheti a yaoi iránti tiszteletteljes rajongást, és támogathatja annak tartós fennmaradását, illetve új aspektusokkal, a közösséghez tartozás érzésének átélésével bővítheti a rajongás dimenzióit.

Ahogy már említettem, a fórumközösség kezdetben egy yaoifanfictioneket tartalmazó oldal fórumaként alakult meg, s a többi oldal csak később csatlakozott hozzá, s így jött létre a közös fórumközösség.

Az oldal alapítója a virtualitásban Ayase nicknévvel rendelkező fiatal hölgy volt, s az oldal gyakorlatilag az ő írásával, Daniell című *fanfiction*jével a középpontban jött létre. Ayase mint site-admin és mint az említett rajongói írásmű mára szinte kultikus-sá vált alkotója kiemelkedően fontos helyet foglal el a közösség életében. Annak ellenére, hogy a fórum mára több aloldallal is gazdagodott, és *yaoi.hu* néven fut a virtualitásban, még mindig ez az oldal a fő középpontja. Nem véletlen, hogy a tagok a mai napig nagyon gyakran a Sóhajom Herceg Háremhölgyei névvel illetik magukat. Ayaséről pedig elmondhatjuk, hogy ő a közösség lelke, kiindulási pontja és összetartója. A tagok tisztelik és becsülik mindazért a munkáért, amit a közösség összetartása érdekében tett és tesz a mai napig teljes elhivatottsággal, s vezetőjüként tekintenek rá.

„Egyértelműen ő az alkotó, a varázsló, aki ezeket az (egyébként tényleg nagyon jó) műveket és magát a közösséget létrehozta és összetartja.” (X)

Itt még mindenképpen fontosnak tartom a teljes elhivatottság kifejezés kiemelését,

és hogy foglalkozunk azzal a kérdéssel, mit is jelent mindez a „hobby” a közösség vezetője számára.

Ayase életét a yaoi, az ezzel való foglalkozás, a fanfictionírás és az oldal vezetése teljesen kitölti. Már nem csupán hobbirol van szó, hanem valami sokkal többről. Ez az, ami meghatározó a mindennapjaiban, ami kell ahhoz, hogy az életet élni lehessen, és elvégezni az olyan hétköznapi teendőket, mint például a munkába járás. Talán nem túlzás, ha azt állítom, hogy ő a yaoi megszállottja, aki az életét valamilyen szinten ennek szentelte.

Ayasénél is megjelennek azok a gondolatok, melyeket már az előző fejezetben is tárgyaltam: hogy Yaoilandben az ember egy más világba kerül, ahol olyan érzések élethetők át, amelyek a hétköznapiakban nem. A yaoival való megismerkedése és az életére gyakorolt hatása is szinte egy megtérési folyamatnak tűnhet, melynek során az egyén bevezetést nyer egy addig még csak elképzelni sem tudott misztériumba.

Ayasének a közösségben betöltött szerepét bizonyos szempontból értelmezhetjük úgy, mint egy szellemi vezetőét, esetleg prófétáét. Nem szellemi vezető és próféta azonban abban az értelemben, ahogy Weber értelmezi a prófétai szerepet, mely szerint a próféták személyes tulajdonságaik folytán karizmát hordozó emberek, akiknek küldetésük valamilyen új tan meghirdetése (Weber 2005:64). A yaoi terjesztése a mai napig nem jellemző sem rá, sem a közösség más tagjaira. Mindannyian tisztában vannak azzal, hogy jelen esetben egy erősen tizennyolc éven felülieknek szóló műfajról van szó, ami sokak számára lehet megbotránkoztató. A közösség fel is lép az agresszív, terjesztő szándékú megnyilatkozások és a nevetséges rajongói attitűdök ellen.

Ayase személyisége azonban abból a szempontból, amit mára elfoglalt a közösségben, igenis rendelkezik profetikus elemekkel. Ez vele kapcsolatban leginkább a *Daniell* című fanfiction írójaként merül fel. Habár nem volt célja, mégis kialakult körülötte egy közösség, ez a közösség pedig, hasonlóan Weber értelmezéséhez, nem homogén.

A próféta, amennyiben proféciájának sikere van, állandó segítőkre tesz szert: társakra, követőkre. Ezek a segítők tisztán személyes követői a prófétának. Ám a próféta küldetésében közreműködő, a maguk részéről valamilyen értelemben ugyancsak karizmatikusnak minősülő állandó segítők mellett van még egy kör, a hívek köre, akik menedékkal, pénzzel, szolgáltatásokkal támogatják a prófétát (Weber 2005:81).

A vizsgált közösség felépítésére is jellemző mindez. Ayase körül kialakult ugyanez az erős, támogató belső kör, melynek tagjai tevékenységükkel részt vesznek a munka alkotó részében. Maguk is írnak, fordítanak, yaois oldalt szerkesztenek, s a közösség központi magját alkotják, a közösség többi tagja megbecsüléssel és bizonyos tisztelettel fordul feléjük. Ez a kör viszonylag erősen elkülönül az „átlagos hívek” közösségtől. A közösség fórumtalálkozóin kívül is találkoznak privát összejöveteleken, és nem ritka, hogy az interneten keresztül vagy telefonon napi kapcsolatban állnak. Mikor viszont összefogásra van szükség, a külső kör is aktívan kiveszi a részét.

Ahhoz, hogy valaki a közösség tagja lehessen, kitartó érdeklődést kell mutatnia a téma iránt, s elvárás az illendő viselkedés is. Ha ezt valaki teljesíti, örömmel fogadják a fórumon. A belső körbe bekerülni viszont már más kérdés, másfajta rajongói attitűdöt feltételez. Nem elég egyszerű rajongónak lenni, fontos, hogy alkotómunkával maguk is hozzájáruljanak Yaoiland kialakításához, s ez az alkotómunka színvonalas legyen. Az alkotás mellett azonban még egy kritériumnak meg kell felelni, el kell nyerni Ayase

szimpátiáját, vagyis a belső körbe kerülés mintegy kiválasztottsági alapon történik. Ez abban is megmutatkozik, hogy a belső kör tagjai hivatalosak lesznek a fórumtalálkozók mellett rendezett privát szeánszokra, összejövetelekre.

Ayase véleménye és értékítélete sok tekintetben meghatározó a közösség tagjai számára, és erős véleményformáló szerepe van. Munkásságán keresztül hatással van a rajongók életére, világszemléletére. Ilyen főként a magas minőségigény kialakítása. Erős elvárást épített ki a rajongókban a minőségi fanalkotások irányába, hogy nem mindegy, hogy az ember milyen *fanfictiont*, fordítást olvas, vagy milyen feliratot tölt le, de ez megjelenik a rajongói lét szinte minden dimenziójában, például a viselkedésben is.

Azt sem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, amit már korábban említettem, hogy ez az erőteljes elkülönülés antipatikus a yaois társadalom nagy része számára, és ez az Ayase iránti tiszteletre is elmondható.

Ayasének a magyar yaois életben betöltött helyét alapvetően egyik rajongói írása, a *Daniell* határozza meg, ami napjainkra a magyar yaoifanfiction-írás egyik alapművének tekinthető. A még mindig folytatódó történet Japánban játszódik, és egy homoszexuális plasztikai sebész (Ryu) és egy heteroszexuális amerikai származású fiatal festő (Daniell) egymásra találását és kapcsolatát mutatja be. Dráma, tragédia, humor, erotika keveredik gyakran egy fejezetben belül, ami érdekes érzelmi sokszínűséget hoz létre, s ez mára az író védjegyévé vált. Ha az kérdéses is lehet, hogy Ayase-kultusz létezik-e a közösségben, az biztos, hogy *Daniell*-kultusz létezik. Ez Ayase legismertebb írása.

A *Daniell* olyan mű, amely összehozott egy közösséget, és amelyen keresztül Yaoiland világa a rajongóknak elérhető. Mintegy kapuként működik az olvasói számára, melyen az olvasás aktusa által átlépve elmerülhetnek mindabban a szerelemben és szépségben, amit Yaoiland adni képes a betérők számára. A *Daniell*ről való beszéd mód pedig olyan nyelvhasználatot alakított ki, melyet mindannyian értenek, s melyen keresztül ezeket az érzéseket különösebb magyarázatok szükségessége nélkül mondhatják el egymás számára. Olyan szimbolizációs eszköz, melynek révén a transzcendensről beszélni tudnak (Korpics – P. Szilczl 2007:19–20).

Míndez legerőteljesebben a *Daniell*ről mondható el, de emellett Vik és Ayase többi írása, bizonyos mangák és a rajongók egyes yaoikhoz kapcsolódó tárgyai is hasonló funkcióval bírnak. A *Daniell* tehát egyféle ablak erre a másik világra, és az iránta való rajongás a közösség összetartozásának egyik kulcsfontosságú eleme. Olyan írás, amelynek üzenete van az olvasói számára. Szimbólum, mely a szentségnek valamilyen érzékelhető és megmutatkozó relevanciáját jelenti (Trías 2007:197).

A közösség tagjai nemritkán mondhatni áhítattal fordulnak felé, s ezzel egy időben Ayase mint a *Daniell* írója felé is. Ez az a színtere a közösségnek, ahol az Ayase iránti kultusz és áhítatos tisztelet a legerősebben megnyilvánul.

„Téged íróként emlegetve félek, hogy elveszik a varázs, és olyanok közé mondlak, akik nagyon messze vannak ettől a dologtól. Mert te valami egészen mást csinálsz. Odaálltál elének, és szerényen felénk nyújtottad mindazt, ami te vagy. Semmi mesterkélttség vagy cizellált, eltanult szerkezet. Emberi alakba bújtatott csoda és szépség.” (Miharu)

„Tuti, hogy telhetetlennek és mohónak tűnök, de mikor lesz már *Daniell*-folytatás (értsd 3/3–4, végtelen)? Egyszerűen beszippan az általad teremtett világ, és az aktu-

ális fejezet olvasása után felnézve már szürkének tűnik a környezet és a valóság. Ha nem beszelnénk ki magunkból Nióval a teljes sztorit újra és újra, nem is tudom, mi lenne velem...”. (Airisu)

„Nem tudom eléggé és elégszer megköszönni, és elmondani is csak ilyen kuszán! De köszönöm! Hogy egy világot építettél fel papírra vetett mondatokkal (szerintem amúgy egy varázsló kell hogy legyél, Ayase, hogy ezt meg tudad csinálni), nemcsak Ryunek, Daniellnek és mindenki másnak, aki megszületett zseniális ujjaid alatt, de nekünk is!”(X)

A rajongók számára a *Daniell* képes rá, hogy eltörölje vagy pillanatnyilag elfeledtesse a hétköznapi nehézségeket, átjárást biztosítva egy másik világba. Folyamatosan, újra és újra szükség van ennek az átélésére, ezért is várják annyira az újabb fejezeteket, vagy olvassák újra a régieket. Ám nem csak olvasás közben tudja ezt megadni. Az érzés gyakran az olvasás után is megmarad, és a hétköznapokban, az utcán, bárhol rá gondolván újra elérhetővé válik a transzcendens, és az arra fogékonyak számára átértelmezi a létezés addigi fogalmi kereteit. Mindezek mellett pedig, olvasva a *Daniellt*, a közösséghez tartozás biztonsága is még erősebben megjelenik.

Több rajongó hozzászólásában is megfigyelhető, hogy a *Daniellt* olyan műnek tartják, amely megváltoztatta az életüket, elolvassva a regényt életüknek egy új korszaka kezdődött el. A Sóhajom írásai közül ez az, ami a legszélsőségesebb érzelmi reakciókat képes kiváltani az olvasókból. Emellett a *Daniellre* a közösség tagjai már nem egyszerűen úgy tekintenek, mint egy könyvre, szereplői olyanok számukra, mintha élő identitások volnának, akik fontos részei mindennapjaiknak. Mintegy létezőként tekintenek rájuk, akik megtestesítik a tökéletes szerelmet, s egyben hitet és reményt is adnak az olvasóknak, hogy ez a tökéletes szerelem létezik, és elérhető. A történet két főszereplője, Daniell és Ryu példaképként állnak előttük, az egymás iránti szeretet, küzdelem és elfogadás példaképeként, és mindez a róluk való beszédmodban is megnyilvánul. Példaképpé válik a viselkedésük és a világszemléletük is. Boldogságukat és szomorúságukat velük együtt élik át, s velük együtt örülnek, vagy épp szenvednek.

„Nem tudom, jól tettem-e (bár nem volt választásom, olyan hullá voltam tegnap este), hogy ma reggelre halasztottam a *Daniell*-frissek elolvasását. A mai napom töményen erről fog szólni, itt fogom forgatni magamban a mondatokat, a szavakat, minden egyes apró történetet, és ennek megfelelően hasznavehetetlen leszek a környezetem számára. Hogy újra elolvassam, ahhoz még egy jó ideig nem lesz bátorságom. Most itt ülök, és sírok, és üvöltözöm a párommal, aki vigasztalni akar, hogy ne legyek már szomorú, és ne sírjak, mert ez csak egy könyv... DE ÉN NEM VAGYOK SZOMORÚ! ÉS A *DANIELL* NEM CSAK EGY KÖNYV!!!!” (Arita)

„Mikor a te írásaidat olvasom, sokszor érzek egy különleges érzést, hogy összemósodik könyv és valóság. Mintha nem is olvasnék, mert valami több az egész, mintha már csak éreznék. És akkor nem értem, hogy hogyan lehet úgy írni, hogy már nem is írsz, hanem valami sokkal többet művelsz. A mögött a röpke pár papíroldal mögött te ki nem mondva megragadsz érzéseket, feltársz emberi sorsokat, megmutatsz legmélyebb félelmeket, gondolatokat, vágyakat, és megalkotsz egy egész ki nem mondott valóságot. Hogy az, amit írsz, a mögött ott van egy teljes világ, amit nem a betűket olvasó szemünkkel, hanem az érző lelkünkkel fogunk fel, mert így az elérhető legtökéletesebb. Mert szerintem Te sokszor már nem egyszerűen írsz, hanem teremtész.

Hogy a regényeid nem egyszerűen nagyon-nagyon jó könyvek, bár már az sem kevés, hanem egy létező, párhuzamos valóság. És ezt átélni valami fantasztikus. Megköszönni ezt soha nem is tudom neked igazán!”

Az utolsó idézet részlet ismét jó példaként szolgálhat arra, hogy a művek olvasásán keresztül valóban egy másik, mondhatni transzcendens világ nyílik meg a rajongók számára. A regényre nem szimpla könyvként, hanem egy másik valóságként tekintenek az olvasók.

Fontos még egyszer megemlíteni, hogy ezek az érzések nem csak a *Daniell* című művel kapcsolatban jelennek meg, bár kétségtelen tény, hogy vele kapcsolatban a leg-erősebbek. Hasonló hatásokat kiválthatnak az oldal más írásai is, vagy akár eredeti manga képregények.

A *Daniell* nemcsak a rajongók számára kiemelt fontosságú írás, hanem az írójának is. Alkotásmódja is merőben eltér a többiekétől. Inkább egy ihletett mű, ami mintegy önmagát írja, felülbírálván még az „alkotó” szándékait is.

Tevékenységét a rajongók sem egyszerű írásként, hanem teremtő folyamatként, varázslásként értelmezik, a létrejött alkotást s annak életükre gyakorolt hatását pedig csodaként.

A mű nemcsak az interneten olvasható, hanem az olvasók és az író részéről erős igény mutatkozott arra, hogy könyv formátumban is kézbe vehessék. 2008 tavaszán Ayase saját költségén meg is jelentette, amit az olvasók aztán megvásárolhattak. A könyveket az olvasók nagyon nagy becsben tartják.

A *Daniellen* és a *Sóhajom* egyéb írásain kívül vannak a közösség életét meghatározó más fontos művek is, ezek pedig bizonyos yaoi mangák, amelyek a tagok kedvencei közé tartoznak.

Ugyanúgy, mint a *Daniell* esetében, hatalmas izgalommal várják az újabb fejezeteket, hogy azok a külföldi rajongók, akik már hozzájutottak, beszkeneljék, és feltegyék az internetre. Hasonló hatások és érzelmek kiváltására is képesek, mint a *Daniell*, s egyes mangák szintén utat nyithatnak az olvasók számára *Yaoilandbe*.

„Néha, amit én az olyan BL/yaoi mangák és animék olvasása, nézése közben érzek, amiket a legjobban szeretek, és amik nagy hatást tesznek rám, az időnként valami áhítatos csodálathoz hasonlítható. A legutóbbi ilyen élményem alig két hete volt. Újraolvastam az *Innocent Birdöt*, és bizonyos jelenetek közben olyan áhítatos csodálat és öröm fogott el, amit esetleg lehetne vallási áhítathoz hasonlítani. Persze ez esetben ez kizárólag az ott ábrázolt érzelmek szépségére, önzetlenségére, tisztaságára és egyes szereplők csodálatára irányult.” (Nio)

A kedvenc mangákhoz való szoros kötődés abban is megnyilvánul, hogy a rajongókat sokkal mélyebben érinti, ha ezeket az alkotásokat valaki negatív kritikával illeti. Ezek esetében az is kiemelten fontos kérdés lesz, hogy a manga fordítása nehogy egy kevésbé színvonalas fordítócsoporthoz kerüljön, így ezeket már jó előre mintegy lefoglalják maguknak a közösség tagjai.

A mangákról is elmondható, hogy egyes szereplők olyanok számukra, mintha maguk is léteznének. Valós, létező személyként képzelik el őket. Oldalak születnek a konkrét alkotások népszerűsítésére, s hogy a mangát szerető oldaltulajdonos korlátok nélkül élhesse ki rajongását, és foglalkozhasson kedvenceivel. Ilyenek a *Sóhajom* hatáskörébe

tartozó *Kizuna* (<http://kizuna.extra.hu/>) és *Okane ga Nai* (<http://okaneganai.extra.hu/>) című mangákat népszerűsítő honlapok.

A Sóhajom és a hozzá kapcsolódó oldalakon kívül más honlapokon is megfigyelhető egyes mangaszereplők és művek kultusza. Ilyen kedvenc manga számára készült yaois szentély a magyar fandomban az Ayumi által vezetett Finder Series honlap is. Bár Ayumi nem tagja a Sóhajom fórumközösségnek, mégis fontosnak tartom honlapja (<http://ayumi2.livejournal.com/>) bemutatását.

Yamane Ayano *Finder Series* című mangája kiemelkedő alkotása a yaoi műfajának. Hatalmas rajongótábora van, s a Sóhajom tagjai közül is nagyon sokan szeretik. A manga nem a történetével érte el hallatlan népszerűségét, hanem azzal, hogy rajzolója az egyik főszereplő személyében olyan karaktert alkotott meg, aki sokak szerint mérföldkőnek tekinthető a yaoi mangák kiadásának történetében. Asami Ryuichi, a milliárdos üzletember – aki valójában a tokiói alvilág egyik vezetője – személyében sok rajongó szerint Yamane Ayano a semefigurák (tehát az aktív fél) tökéletes képviselőjét rajzolta meg.

Ayumi oldala valóságos Finder- és Asami-szentélynek tekinthető. Nem csupán *fan-fiction*öket ír a témában, hanem rengeteg cikket is. Asami mint élő és létező személy jelenik meg az oldalán. A mangakötetek képei alapján részletesen utánajár, hogy milyen autóval, hajóval, repülőgéppel közlekedik a szuperseme, milyen ruhákat és egyéb kiegészítőket visel, bemutatva a teljes ruhatárát az alsónadrágtól a nagykabátig. Milyen lehet a lakása, milyen fegyvereket használ, és részletes elemzések születnek Asami személyiségéről, horoszkópjáról, szexuális szokásairól. Asamit gyakran mint isteni lényt emlegetik. A rajongók keresik a párhuzamokat, melyek alapján ezt megtehetik. Ilyen párhuzamként szolgál Asami klubjának a neve.

„Érdekes, hogy Asami klubjának neve éppen Sion. Angol nyelvterületen Zion ez, a hely, ahol a Biblia szerint az Úr megjelenik. Ahogy a zsoltár is mondja: »A Sionnak hegyén, úristen...« Szóval amióta erre ráébredtem, bennem van a – hát remélem, nem túl blaszfémias – gondolat, hogy itt egy szexisten van a (Club) Sion tetején.” (Ayumi: Asami saját üzemeltetésű clubjáról.)

A karakterrel kapcsolatban megfigyelhetők olyan attribútumok is, melyek valódi hősként, héroszként jelenítik meg Asamit. Ilyen attribútumok például a legyőzhetetlenség, korlátlan hatalom, a mindent túlélés, mert bár a hős sebezhető, de még a halálos(nak tűnő) pisztolylövést is túléli. Az egyik leghíresebb, külföldi mangafordító oldal fórumán pedig megkapta az „Ultimate Sex God” rangot.

Ezek az attitűdök nem csak a *Finder Series* mangával és Asamival kapcsolatban jelennek meg. Hasonló példaként fel lehetne hozni más alkotásokat is, mint például a már említett *Kizunát*, Kodaka Kazuma alkotását, ami szintén a yaoi fandom ismert darabja, s megalakulás óta a Sóhajom designjának állandó eleme, vagy a népszerű *Haru wo Daiteita* című Nitta Youka-mangát. Visszautalva a korábban írtakra, mindkét manga tökéletesen példázza azt a szeretetteljes és harmonikus, minden akadályt legyőző párkapcsolatot, mely a rajongók számára ebben a műfajban olyannyira fontos. Talán nem véletlen, hogy mindegyik mű hatalmas rajongótáborral rendelkezik, s a legnépszerűbb alkotások közé tartozik. A *Finder Series*ben pedig azt a folyamatot követhetik végig az olvasók, ahogy a kezdetben kemény szívű, érzelemmentes szuperférfi a mű végére szeretni képes, érzelmeit kimutató emberré válik.

A mangák iránti rajongás érdekes aspektusa a mangafordítás is. A közösség tagjai fontosnak érzik, hogy kedvenceik magyarítását ők maguk végezhessék el, adva a minőségi munkára. A minőség fontosságának kérdése így új összetevővel gazdagodhat. Kiemelt kérdéssé válik eszerint az, hogy a fordítást melyik fordítócsapat végzi majd el, s igyekeznek lefoglalni a kedvenceiket, hogy azokat ne egy silányabb, kevésbé minőségi munkát végző csapat fordítsa, mintegy megszenteltelenítve a rajongott alkotásokat.

A mangák és fanalkotások mellett a rajongók számára az érdeklődésükhöz kapcsolódó egyéb tárgyak is nagyon fontosak. A rajongás tárgyai nem szimpla, hétköznapi tárgyak, azoktól élesen elkülönülnek. Megfigyelhető a kategorizálásban is ez a kettőség, mely a világ tárgyait a rajongás szempontjából yaois és nem yaois tárgyak kategóriájára osztja. Ezek a tárgyak lehetnek a mangák mellett egyéb, azokkal kapcsolatos reklámtermékek, eredetiek vagy otthon, házilag barkácsoltak – mind-mind fontosak és különlegesen birtokosuk számára. Folyamatos emlékezetfenntartó szerepük mellett a valóságban is olyan környezetet teremtenek, amelyben jó lenni, mintegy leképezve a transzcendens Yaoiland világát a hétköznapi valóság világába. Anyagi lehetőségei kinek-kinek különböző mértékben engedik meg a yaois tárgyak beszerzését, de valamilyen tárgyat, még ha az csak egy sóhajomos kitűző is, jó érzés birtokolni. A tárgyak azért is fontosak, mert a rajongók elmondása szerint ezek teremtik meg azt a környezetet, amelyben jól érzik magukat. A Sóhajom fórumos kitűzők pedig a közösséghez tartozás érzését erősítik.

A yaois tárgyak egy részét a tulajdonosok a hétköznapiakban is használják. Készítenek yaois pólót, táskát, bögrét, egérpadot, hűtőmágnest, szinte bármit, ami egy háztartásban kellhet és megtalálható. A yaois tárgyairól összességében elmondható, hogy gazdáik nagyon vigyáznak rájuk, legyen szó használati vagy dísz tárgyairól, vagy mangákról. Vannak olyan darabok, amelyeket becsomagolva őriznek, és soha nem használnak, s különösen vigyáznak rájuk. Ezek általában a tulajdonos kedvenc mangájához kapcsolódó tárgyak, amelyekhez különleges kötődések alakulhatnak ki.

A közösség identifikációjában kiemelten fontos tárgy a kiadott, papíralapú *Daniell* kötet. Szimbolikus jelentőségű, hisz tulajdonképpen a közösségbe való bekerülés a tagok nagy része számára ezzel a művel kezdődött. Sokakat ez az írás indított el a yaoirajongás útján. Mint már írtam, mind a közösség, mind az író részéről igény mutatkozott arra, hogy a *Daniell* ne csak számítógépen legyen olvasható. Nagy pillanat volt a közösség számára, mikor végül megjelent az első kötet. Ünnepi pillanat volt ez, ami egyben egy új korszak kezdetét is jelentette: maga a rajongott mű kilépett a virtualitásból, és a valóságban is testet öltött.

„Én csak... Olyan szép. Írnom kéne, de legszívesebben csak bámulnám órákig. Megtörtént. Igazából. Lélegzet-visszafojtva várom a napot, mikor végre a kezembe foghatom. És most szóljon, aki tud, mert én nem...” (Sae-chan)

„Nagyon tetszik! Vágyakozó kezeimbe papírra nyomott szépséget adjatok! Ayase, ez... Ez már a csodát is magasan üti. Köszönöm!” (Chiaki-chan)

„Ez... ez... ez... MESESEGES! Ahogy maga a tudat, hogy kézbe foghatós, könyvillatú változatban is szorongathatom végre *A kedvencet*.” (Airisu)

„Amikor először beleolvastam, az első kötet végéig le se bírtam állni, annyira megfogott, végig libabőröztem olvasás közben. És azóta is, annyira várom az új fejezeteket,

mint a napi betevőt... Szégyellem, hogy csak ilyen egyszerűen tudom kifejezni magam, de egyszerűen IMÁDOM! És téged is, Ayase, mert megalkottad őket, hogy szerethessük!” (Hermin)

„Khm... nem vagyok síró típus, hiszen Asami kinevetne, és hát azt nem szabad!!! De ahogy rákattintottam, majd teljesen belevesztem a gyönyörű Daniell-haj tapintású selyem- és apró csillogó tárgyak szívvel való tapogatásába... S végül átsiklott a tekintetem a hátoldalra, az idézetekre, és könnybe lábadt a szemem. Az hagyján, hogy képtelen vagyok megérteni, hogy az én idézetem mit keres egy amolyan számomra szentséges aurával bíró MŰ borítóján, de mikor végigolvastam a többiekét! Hihetetlen! Gyönyörű! Csodálatos!” (Miharu)

Az idézetek azt is jól szemléltetik, amiről már a korábbiakban is írtam: hogy a *Daniell* egy más dimenzióba tartozó dolog. A papírkötet megszületését mint csodát aposztrofálják a rajongók. A könyv különböző megnevezéseit is érdemes szemrevételezni. Airisu a nagybetűs kedvencnek, Miharu a MŰ-nek, emellett pedig egyenesen szentséges aurával bírónak nevezi a *Daniell*t.

A rajongók közül többen is nem egyszerűen egy darabot vásároltak aztán a könyvből, hanem többet, azért hogy egy példányt soha ne kelljen kibontaniuk, így teljes épységben őrizhessék. A *Daniell* olyan könyv számukra, amelyre kiemelten kell vigyázni. Ehhez az is hozzájárul, hogy a könyv kiadása a közösség számára egyszeri eset volt. Előre leadott rendelés alapján készültek el a példányok, és senki nem tudhatta biztosra, hogy lesz-e még valamikor lehetősége a vásárlásra. Jelenleg készül a második kötet kiadása, s emellett az első utánnyomása azoknak, akik akkor lemaradtak.

Összefoglalva az előbbieket megállapítható, hogy a *Daniell* kiemelkedő fontosságú a közösség és a rajongók életében. Rajta keresztül bebocsátást nyerhetnek egy másik, transzcendens világba. Szereplőit létező személyekként képzelik el. Egyedülálló értéknek tartják a világban, olyan műnek, amely megváltoztatta az életüket, s új életszakaszt nyitott számukra. Kultikus tisztelettel viselnek mind a könyv, mind az írója iránt. Az Ayase iránti kultusz ezen a ponton nyilvánul meg a legerősebben, a közösségben betöltött szerepét írásainak, főként a *Daniell*nek köszönheti. A könyvre egyes esetekben a rajongók nem mint tárgyra, hanem mint élő entitásra tekintenek.

A tárgyak kapcsán egy különleges tárgyról kell még szót ejteni, ez pedig egy, a *Finder Series* mangához kapcsolódó lepedő, melyet Airisu vásárolt meg. A lepedő ára nem volt épp alacsony, egy átlagmagyar fizetésével vetekszik, de a rajongók számára szellemi értéke ennél jóval magasabb. Világszerte ötezer darabot készítettek belőle. Airisu nagyon büszke rá, hogy azon kevesek egyike lehet, akik ezt a tárgyat birtokolhatják. Mikor a közösség hírül vette, hogy Airisu megvásárolja az említett darabot, nagy felbolydulást keltett a fórumon, s a tárgy felé már-már vallási áhítat mutatkozott.

Néhány idézet a fórum hölgyeitől a lepedőről:

„És ez ágynemű? Behalok. Ki a franc bír ebben aludni? Lehet, hogy vakoknak készült, mert én bár rosszul látok, de a szememet se tudnám lehunyni közöttük. Ki tudja, talán az életemet is veszélyeztetné ez a paplanhuzat, mert teleorrvézném... Már az is gáz, hogy nem bírtam ezt a pár sort se leírni anélkül, hogy háromszor meg ne néztem volna a képet... Bár szerintem én bele se mernék feküdni tökéletlen és gyarló porhüvelyemmel eme gyönyörűségek közé. Egyenest szentségtörésnek érezném. Inkább feltenném a falra, és minden nap leborulva imádnám őket. Talán még gyertyát is gyúj-

tanék. Vagy valami hangulatos színű örökmécset, igen, az még jobb lenne. Talán nem is ágynemű a termék rendeltetése, hanem mondjuk házi oltárkép...” (Arita)

„Kinek lesz szíve mosimosiba rakni ezt?!?!?!?!?! Úristen... Ebben lehetetlen aludni! Az ember csak virasztana, virasztana. Ezért nem készül tucatra a yaois ágynemű. Zombikat eredményezne a világ minden területén...” (Ayase)

„Én vagyok olyan perverz szentségtörő, hogy én bizony befekszem majd a srácok közé. Egyszerűen nem halhatok meg úgy, hogy nem teszem meg. Mondjuk az is tuti, hogy utána szépen visszateszem a zacsijába, és csak néha veszem elő őket egy simi-simire. És szigorú óvintézkedések fogják megelőzni a főbenjáró bűn elkövetését, értsd orrlyukbetömöködés szivárgásmentesen, úszósapka (egy hajszál se kerülhet rá), fejbúttól lábujjig teljesen steril műtőruha (Vik, tudsz ebben segíteni?)...” (Airisu)

„Nem akartam elhinni, hogy ez egy ágynemű... Inkább valami... (Nagy szentségtörés valami freskóhoz hasonlítani?) Bár a plafonon is gondolkodtam - oda feltenni és aláfeküdni –, de akkor meg túl messze van, és én rövidlátó vagyok.” (Maccs)

Abban mindannyian egyetértenek, hogy olyan tárgyról van szó, amely nem hétköznapi használatra való. Van, aki egyenesen egy freskóhoz, oltárképhez hasonlítja. Arita számára a gondolat, hogy a lepedőre fekdjön, szinte szentségtörő, hisz a rajta lévő „emberek” annyira tökéletesek, hogy egy földi halandó teste érdemtelen rá, hogy közéjük fekdjön. A tulajdonos egyszer használta a lepedőt, bár az valóban csak egy rövid kipróbálás volt, nem egyéjszakás alvás, tettet ő maga is szentségtörésként írja le.

Hasonlóan a tárgyak kategorizálásához, a yaoihoz kapcsolódó terek is elkülönülnek a világ más tereitől. Mint ahogy a vallásos ember számára más térben helyezkedik el a templom, mint az utca, amelyben található (Eliade 1999:19), ugyanígy a rajongók számára is térben elkülönülnek a számukra fontos yaois helyeik.

A legfontosabb ilyen helyek maguk az oldalak és a fórum számítógépes felülete. Az oldalak szentélyként értelmezhetők, amiket a szeretett műfajnak, a mangáknak állítanak. Ez akár az oldal nevében is megjelenhet, például a Club Shion esetében, melynek teljes neve Club Shion a Yaoi Szentély. A fórum pedig egyféle menedékhelyként funkcionál a hétköznapi zűrzavarában, rohanásában.

„Olyan szemét tud lenni a világ, annyi a gonoszság, a kegyetlenség, miért ne járna az ember lányának ennyi? Egy kis menedék, ahová el lehet bújni? Azt olvastam, hogy még az állatok se képesek napi 24 órát eltölteni a rideg valóságban, még nekik is szükségük van álmodozásra... Akkor az embernek hogyan kéne?” (Arita)

„De hát miért is kéne a földön járni, beletörődni az unalmas valóba, ha annál van százszorta sokkal szebb és szivárványosabb és melegebb, édes-illatosabb, virágkertes hely, amit mi magunk teremtettünk.” (Miharu)

„Sóhajom ezennel elragadta fórumszüzességem. Hivatalosan is. Sosem voltam fórumba író, véleménykifejtős, fesztelen csevegő, de jött ez az oldal, és élvezettel adtam oda neki ártatlanságomat. Büszke vagyok, hogy ő volt számomra az első. Eleinte próbáltam ellenállni, mert azt hittem, hogy ő nem is akar igazán, egyszer használ, és eldob, de nem így történt. Szerelmesen, összebújva súgta meg nekem, hogy imádja minden egyes fórumozóját, és hozzá bármikor visszatérhetünk, hogy bekucorogjunk erős karjai ölelésébe. És én minden nap határtalan izgalommal várom, hogy megszabadulva minden e világi ruhámtól bújhassak meleg ágyának selyempárnái közé.” (Miharu)

„Eddigi életemben semelyik fórum nem volt olyan vonzó, hogy kiöntsem, és oda-

adjam neki a szívem, de a Sóhajom fóruma így is, úgy is egyedülálló, még ebben is. Büszke vagyok, hogy háremtag lehetek!” (Chiaki)

„Egyszerűen itt, közöttetek nem érzem idegennek magam. Tényleg hazajövök, mert olyan emberek vannak itt, olyan társaság, amilyen ritkán jön össze. Csupaszív társulat. És ahányszor új valaki téved erre, az az első post után már része az »egésznek«, és senki nem lóg ki, és senki nem felesleges...” (Ayase)

Maguk a fórumok szintén Yaoiland világának részei, a fórumon és az oldalakon való látogatás mint egy Yaoilandbe tett utazás értelmezhető. A rajongók a fórum felületére kattintva kilépnek a hétköznapi szürke valóságából, és máris egy másik világban találják magukat. Yaoiland menedék számukra a rideg valóságból, egy színesebb, boldogabb, napsugarasabb világ.

Nemcsak a virtuális, de a valós térben is megfigyelhető ez az elkülönülés. A *Daniell* kapcsán már említettem, hogy egyes rajongók kis szentélyszerű oltárokat rendeznek be számára, s egyes rajongók esetében az egész lakásuk vagy szobájuk a yaoinak szentelt templomként értelmezhető. A rajongók számára fontos, hogy lehetőségeikhez mérten a környezetüket is a rajongás világához hasonlóra alakítsák. Elmondásuk szerint ilyen környezetben könnyebben tudnak pihenni, lazítani, ez az a világ, amelyben igazán jól érzik magukat.

Ugyanúgy, ahogy a terek, a vallásos ember számára az idő sem homogén, és nem is állandó. Vannak egyfelől szent időintervallumok, az ünnepek ideje (melyek nagyrészt időszakos ünnepek), másfelől van a profán idő, amelyben a vallási jelentőség nélküli események zajlanak (Eliade 1999:61). Mindez elmondható a yaois emberről is. Mindaz az idő, amit hobbijukkal foglalkozva tölthetnek egy más idődimenzióban, Yaoiland világának idődimenziójában telik. A fórumtalálkozók ciklikus visszatérése pedig a naptári év ünnepeihez hasonlóan tagolja számukra az évet. A találkozót a közösség saját ünnepeiként tartja számon.

„A tali túl rövid, szókták mondani, hogy jó társaságban repül az idő. Mivel a közvetlen környezetemben nem tudok yaoiról beszélgetni, így ezek az alkalmak a felhőtlen szókimondás jegyében telnek. Élvezem, hogy egyszerre több emberrel is tudok beszélgetni, nézeteket megvitatni anélkül, hogy sokat kéne várnom a válaszokra. Hogy ünnep lenne-e a tali? Hmm, azt hiszem, igen, ünnepekkor az ember boldog, nem? És én boldog vagyok, ha talin vagyok. Struktúrájában a karácsonyi családi vacsorákhoz hasonlítanám, izgatott várakozás, aztán evés-ivás közben/utána beszélgetés, sok-sok mosoly, és a végén egy kicsi szívfájdalom, mert megint túl rövidnek éreztem.” (Ark)

„A talik számomra ünnepek – ha ezt úgy értjük, ahogy Ark is mondta. Várom rá már hetekkel azelőtt, és előre örülök, hogy fogok veletek találkozni, és beszélgethetünk. És már előre szomorú vagyok, mert tudom, hogy milyen gyorsan véget fog érni, és utána megint sokáig csak MSN-en vagy Skype-on látlak benneteket. Készülök is rá úgy, mint az ünnepekre, lelkiekben előre beleélem magam, hogy milyen lesz veletek.” (Arita)

Az eseményeket izgatott várakozás előzi meg, majd mikor befejeződnek, az elmúlás felett érzett fájdalom is megjelenik. A találkozót általában negyedévenként rendezik meg, tavasszal, nyáron, ősszel és télen, esetenként az AnimeCon rendezvényével összevontan, mikor a közösség nem a törzshelyén, a budapesti Véndiák étteremben gyűlik össze, hanem együtt mennek el az AnimeConra. A találkozók kitűzött időpontja előtt Ayase egy fórumtopikot nyit az aktuális eseménynek, ahol a tagok jelez-

hetik, hogy el tudnak-e menni a találkozóra, s ugyanitt a találkozók után beszélgetnek a történetekről.

Ezek az összejegyzések kiszakadást jelentenek a hétköznapokból. Erőt is lehet méríteni belőlük a későbbiekben, felelevenítve a boldog pillanatokot, vagy arra gondolva, hogy hamarosan itt van a következő. A találkozók erősítik a közösség összetartását, s fő funkciójuk, hogy az együtt töltött rövid időben még erősebben élhessék át mindazokat az érzéseket, melyek Yaoilandban megtapasztalhatók.

Összegzés

A tanulmányban egy internetes rajongói fórumközösség antropológiai leírása olvasható. A fórumközösségben végzett kutatás eredményeiről megállapítható, hogy több esetben is eltérést mutat az eddigi internetes fórumokon végzett kutatások eredményeihez képest. Épp ezért mindenképpen érdemes a figyelmet az interneten a kis részközösségek vizsgálatára fordítani. A fórum jelen állapotában érdekes átmenetet mutat a text based realitytől az IRL felé, egyes tagok esetében még az is megfigyelhető, hogy előbb történik meg az IRL ismeretség, mint a fórumon való regisztráció. Ugyanígy elmozdulás figyelhető meg a rajongói közösségből az alkotói csoport felé, s külön érdekesség, hogy a rheingoldi arányhoz képest a közösségi javakhoz való hozzájárulás magasabb, és folyamatosan emelkedik. Mindez szintén a fórum témájának köszönhető, hisz a rajongóknak nincs lehetőségük, hogy kedvenc mangáikhoz könyvesboltokban magyarul hozzájussanak.

A közösséget mint rajongói közösséget s rajongásukat mint kultuszjelenséget vizsgálva erős kultikus beállítódás figyelhető meg egyes alkotókkal, alkotásokkal és a közösséggel kapcsolatban. A rajongók mind az alkotásokban ábrázolt kapcsolatukban, mind a fórumhoz és saját rajongásukhoz való viszonyulásukban átélhetik a tiszta és éteri szerelem érzését, tulajdonképpen a yaoikultuszban a szerelem kultikus tisztelete figyelhető meg. Rajongásuknak köszönhetően átélhetnek érzelmi katarziszokat, és a közösségben megtapasztalhatják a valahová tartozás biztonságának érzését. A rajongók számára a rajongás világa, Yaoiland transzcendens helyként értelmezhető, mely erőteljesen elkülönül a hétköznapok idődimenziójától.

A kutatás témája véleményem szerint olyan kérdéseket vet fel, melyeket nem hagyhatunk figyelmen kívül. Megfigyelhető, hogy gomba módra szaporodnak a különböző rajongói oldalak az interneten és azon kívül, s ösztönösen is felmerül a kérdés, hogy a vizsgált közösségben tapasztaltak általánosan is elmondhatók-e a rajongásról, s mi lehet az oka a 21. században a rajongói közösségek ilyen mértékű elterjedésének.

További kutatási témaként szolgálhat a rajongás és a nemek kérdésének vizsgálata is. A vizsgált fórum tagjai valamennyien nők, így érdekes lehet az is, hogy ez a típusú kultikus rajongás inkább a nőkre jellemző, vagy elmondható a férfiakról is. Vajon férfiak és nők rajongásában milyen hasonlóságokat és különbségeket találhatunk?

IRODALOM

BELL, DAVID

2003 *An introduction to Cybercultures*. London – New York: Routledge.

DÁVIDHÁZI PÉTER

2003 Egy irodalmi kultusz megközelítése. *In* Az irodalmi kultuszkutatás kézikönyve. Takáts József, szerk. 107–134. Budapest: Kijárat.

DUNAI TAMÁS

2007 Képregény Magyarországon. Médiakutató tavasz. Internetcím: http://www.mediakutato.hu/cikk/2007_01_tavasz/02_kepregeny_magyarorszagon. (Letöltés: 2007. december 10-én.)

ELIADE, MIRCEA

1999 *A szent és a profán*. Budapest: Európa.

GELLÉRI GÁBOR

2000 Egy cyberközösség antropológiája. Internetcím: http://www.iszolda.hu/mese/bagoly_mondja_doga/szigorl.htm. (Letöltés: 2007. október 17-én.)

2001 Mit keres az antropológia a cyberben – és a cyber az antropológiában. *Tabula* 4(2):270–286.

JONES, VANESSA E.

2005 He loves him, she loves them. Internetcím: http://www.boston.com/ae/books/articles/2005/04/25/he_loves_him_she_loves_them. (Letöltés: 2008. január 16-án.)

KORPICS MÁRTA – P. SZILCZL DÓRA

2007 Miért kommunikáció, miért szakrális? *In* Szakrális kommunikáció. Korpics Márta – P. Szilczl Dóra, szerk. 11–34. Budapest: Typotex.

MACLELLAND, MARC

2000 Male Homosexuality and popular culture in Japan. Internetcím: <http://www.sshe.murdoch.edu.au/intersections/issue3/mclelland2.html>. (Letöltés: 2008. január 22-én.)

MOLNÁR ATTILA KÁROLY

1998 Új vallási jelenségek. *In* Szekták, új vallási jelenségek. Lugosi Ágnes – Lugosi Győző, szerk. 16–28. Budapest: Pannonica.

OROSZLÁNY BALÁZS

2004 Manga. A világot meghódító japán képregény. *In* Országos Közoktatási Intézet – 3 I Akadémia – Gyula, 2004 konferenciakötete. Internetcím: <http://www.oki.hu>. (Letöltés: 2008. február 3-án.)

PIKÓ BETTINA

2003 *Kultúra, társadalom és lélektan*. Budapest: Akadémiai Kiadó.

RHEINGOLD, HOWARD

1994 Mindennapi élet a cyberspace-ben. *Replika* 94(15–16):293–313.

TAKÁTS JÓZSEF

2003 A kultusz kutatás és az új elméletek. *In* Az irodalmi kultusz kutatás kézikönyve. Takáts József, szerk. 289–299. Budapest: Kijárat.

TOMKA MIKLÓS

1996 A vallásszociológia új útjai. *Replika* 96(21–22):163–171.

TRÍAS, EUGENIO

2007 A transzcendens megmutatkozása. *In* Szakrális kommunikáció. Korpics Márta – P. Szilczl Dóra, szerk. 191–202. Budapest: Typotex.

VÁGVÖLGYI B. ANDRÁS

2000 Tokyo underground. Budapest: Új Mandátum.

WALLACE, PATRICIA

2002 Az internet pszichológiája. Budapest: Osiris.

WEBER, MAX

2005 Vallásszociológia. Budapest: Helikon.

WILSON, SAMUEL M. – PETERSON, LEIGHTON C.

2002 The anthropology of online communities. *Annual Review of Anthropology* 2002(31):449–467.
Internet cím: <http://www.citeulike.org/user/fab/article/241241>. (Letöltés: 2008. február 15-én.)

DIÁNA GERENCSÉR

„Lost in Yaoiland”. Anthropological investigations about a community web site

An internet community forum is investigated from an anthropological point of view, in this article. The forum has about two hundred members at the moment and the focus of its interest is a special kind of Japanese comics (*anime*) and cartoons (*manga*) that deals with homosexual relationship between men. The focus will lie on the question of how the forum's theme determines the community's organisation and operation. The author's interest is also in the similarities and differences of results for internet forums' analyses and in the process of community organisation in a virtual space.

